

vlade, ne more nikakor dovoliti, da bi sploh že veljal omenjeni sklep deželnega zbora, — al volja jo je, če v katerem kantonu soseske prosijo za odpravo cestnikov, vsakrat tako prošnjo dobro prevdariti in po previdnosti tudi dovoliti, da kantonski cestniki nehajo. Da je deželna vlada že tako storila, pričajo kanton kranjski, loški, radeški, katerim je dovolila, da nimajo več cestnikov.

Deželni odbor je na to sklenil, cesarsko vlado prositi: naj to vsem svojim podložnim kantonskim gospodkam naznani, da se razglasi po deželi in da bojo soseske vedile, ktero pot imajo nastopiti, da se znebijo cestnikov, ako jih za nepotrebne spoznajo, in se tako saj nekoliko spolne sklep deželnega zbora.

Ker „Novice“ grejo krog in krog po deželi, je bilo v seji deželnega odbora 5. dne p. m. še posebno omenjeno, naj tudi one razločno to povejo soseskinim možem, da grejo k svoji kantonski gospodki in ji pismo izročé, v katerem sl. deželno vlado prosijo, naj jih oprostí cestnikov, v tem pismu pa naj tudi razložijo, zakaj to želijo.

V deželnem zboru je več kantonskih predstojnikov samih se iskreno potegovalo zato, da nehajo cestniki, ki so sèm ter tje velika nadloga kantonski kasi; menda pa niso vsi predstojniki takih misel; zato je treba, da c. k. deželna vlada v Ljubljani sama zvé prošnjo županov in soseskinih mož in potem to reč razsodi.

Zato soseske potrkajte na vrata sl. deželne vlade. Kdor trka, se mu odpre. Če cestnik res ni potreben, čmu ga plačevati?

O Vodnikovem spominku.

Čeravno v sledečem, nam iz Dunaja tako rekoč „post festum“ poslanem sostavku razodete misli so temu nasproti, kar je po gospod dr. Toman-ovem predlogu za zdaj že sklenjeno in se ravno danes oklicuje, so vendar te pravila podpore vredne in če bi se zdatno (saj do kakih 6 do 8000 gold.) spolnile razodete domoljubne želje, bo Vodnikov spominek kmali gotov. Izpustivši to, kar bilo bi voda na mlin protivnikom slovenstva, naznanjamo naravnost, kar spada v bistvo predloga, in povemo, da prejeti denar smo naložili v hranilnici ljubljanski. Evo pravila dopisnikov:

„Resnica je, da obresti v pomoč naši literaturi porabljenе utegnejo precej dobrega storiti. Večini darivcov pa gotovo ni prav (vendar se jih ni nič oglasilo. Vred.), da se denar za spominek darovan za druge, dasiravno koristne reči porabi. S tem se le čas oddaljuje, v katerem se bi spolnile želje vseh Vodnikovih častiteljev. — Da bi se poprej doseglo, kar ti zaželujejo, smo v Beču s sledečimi pravili osnovali zbirko za omenjeni kip, ki znaša za zdaj 26 fl., ki jih izročujemo vredništvu „Novic“.

1. Vsako leto naj se plača 1 gold. nov. dn. za Vodnikov spominek. Če kdo več dá, mu bo večja hvala.

2. Denar nabera od večine izvoljeni zaupnik.

3. Nabrani denar pošlje zaupnik precej vredništvu „Novic“ ali pa posebnemu odboru, ki oskrbuje denar za spominek.

4. Darivci se naznanjajo v „Novicah“.

5. „Novice“ in recepisi čez poslani denar so kontrola čez zaupnika.

6. Denar se nabera tako dolgo, dokler ni spominek postavljen.

7. Ako se nabere več, kakor spominek velja, se ostanek po odločitvi oskrbníštva porabi.

8. Vsaki udeležitelj skrbi, da tudi v drugih krajih, kjer je znan, se ustanovi enaka nabira.

Darovali so v ta namen sledeči gospodje: Ivan Meden 3 gold., Stritar 3 gold., V. Lokar 3 gold., Jožef Perne 1 gold., Alojz Jencič 2 gold., J. E. J. 1 gold., J. Kozina 1 gold., N. Žonta 1 gold., Jožef Kuster 1 gold., R.

Ravnikar 2 gold., M. Pečar 1 gold., France Brus 2 gold., Cegnar 1 gold., Derbič 1 gold., Jožef Račič 1 gld., katerim sem dodal 2 gold., tudi jez Janez Murnik.

Občne pravila za Vodnikove slovstvene darila.

1. Vodniku, probuditelju slovenskega slovstva, se — po dovoljenju dariteljev — vsako leto postavljajo dušni, to je, slovstveni spominki. To se ponavlja vsako leto tako dolgo, dokler se mu iz kamna ali kovine vreden spominek ne postavi.

2. V ta namen se obračajo obresti iz darov, ki so se nabrali dosihmal za Vodnikov spominek. Tem obrestim se morejo, ako upravni odbor za dobro ali potrebno spozná, še tudi dodajati dnarji, ki so se skupili iz razprodanih poslavljenih knjižic.

3. Iz tega tako nabranega dnarja se razpisujejo darila za izvrstne slovenske spise v prozi ali poezii, znanstvene ali zabavne, probudi ali omiki narodni posvečene.

4. Iz vseh dežel slovenskih, ki so darovale za Vodnikov spominek, tedaj iz Kranjskega, Štajarskega, Primorskega in Koroškega, za to postavlja niupravni odbor vsako leto pod vodstvom dr. Tomana, ki je utemeljitelj Vodnikovega spominka, določuje na drobno: za kakošen predmet naj se razpiše darilo.

5. Vsaj pol leta pred vsemi Svetimi, če je mogoče, pa tudi popred, mora ta razpis po časnikih razglasiti se.

5. Po lastnosti razpisanega predmeta voli upravni odbor sodnike in jih očitno naznani. Ti razsodijo, čigavo delo je vredno darila. Zato morajo vsaj kmali po vseh Svetih sodniki rokopise tekmecev (konkurentov) po vrsti v roke dobiti, da razsodbo dovršijo poslednji čas saj do 20. januarja vsakega leta. Večina glasov določi delo, kteremu gré predstvo ali pa tudi, da nobeno delo ni obdarovanja vredno.

7. V slovesni „Besedi“, ki se vsako leto praznuje rojstvenemu dnevu Vodnikovemu na čast 2. svečana v čitavnici ljubljanski, se odpre zapečateno pismo onega pisatelja, kterega delo je spoznano za najizvrstnejše, ime njegovo se razglasi in darilo mu izroči.

7. Tako poslavljen delo je lastnina Vodnikove Matice; upravni odbor ga brž natisniti dá in na prodaj razpošlje.

9. Kar se skupi čez tiskarne stroške, se povrne v Matico in naloži na obresti, ako se vsled §. 2 ne obrne za kako večje darilo prihodnjega leta.

10. Stroški, ki se tičejo vsega tega upravníštva, se pobotujejo iz imenovane Matice.

11. Po slovenskih časnikih se razglasuje vsakoletni razpis daril, poslavljen delo in njega pisatelj, pa tudi račun stroškov.

Upravni odbor za Vodnikove slovstvene darila:

Jan. Bleiweis, Ant. Černe, And. Einšpieler, Dav. Terstenjak.

Razpis

prvega darila za Vodnikov dan leta 1863. *)

1. Razpisuje se 60 gold. nov. dn. za najboljšo povestico (novelo). Predmet te povestice naj se iz zgodovine slovenske ali slovanske vzame ali vsaj naslanja na njo; notranja osnova in zunanja oblika njena naj se tako obravná, da je razumljiva vsakemu prostemu bravcu in mikavna še posebno našemu ženskemu spolu. V vsem naj je vodilo take v čistem slovenskem jeziku pisane povestice to, da izbuja narodno zavest, pa nikakor ne žali poštene slovenske nrave in se ne spušča v politično in versko polemiko.

*) Slavne vredništva vseh slovenskih časnikov se prosijo prijazno, naj natisnejo ta razglas v svojem listu.